

**КОНТАМІНОВАНА КОГЕРЕНТНІСТЬ У ДІАЛОГАХ І ПОЛІЛОГАХ
АНГЛІЙСЬКИХ МУЛЬТИМОДАЛЬНИХ ЛІТЕРАТУРНИХ КАЗОК ФІЛІПА АРДА**

**CONTAMINATED COHERENCE IN DIALOGUES AND POLYLOGUES OF ENGLISH
MULTIMODAL LITERARY FAIRY TALES WRITTEN BY PHILIP ARDAGH**

Карп М.А.,

orcid.org/0000-0002-7332-7739

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри прикладної лінгвістики

Національного університету «Львівська політехніка»

Статтю присвячено встановленню засобів когерентності в діалогах і полілогах англійських мультимодальних літературних казках Філіпа Арда (*Philip Ardagh*) та їхній семіотико-нарративній інтерпретації. Під *мультимодальністю* автор розуміє поєднання двох чи більше семіотичних засобів у межах конкретного тексту.

Метою дослідження є вияв і характеристика структурно-семіотичних і нарративних аспектів категорії когерентності англійських мультимодальних літературних казок, що визначають їхній текстотвірний характер.

Методика дослідження ґрунтується на загальних положеннях методології функціоналізму з використанням *структурно-семіотичного, нарративного, поетико-інтерпретаційного аналізу* із залученням *GeM model* для синхронного аналізу вербальних і невербальних складників у багаторівневій структурі англійської мультимодальної літературної казки.

Структурний і семантичний аспекти контамінованої когерентності з'ясовано за допомогою детального аналізу діалогів і полілогів у тексті англійської мультимодальної літературної казки в межах мікрівкрапель (12%), мезовкрапель (59%) і макровкрапель (29%). У діалогах і полілогах англійської мультимодальної літературної казки структурний аспект контамінованої когерентності полягає в сукупності внутрішніх зв'язків між вербальним і невербальним складниками.

Семантичний аспект контамінованої когерентності зосереджено навколо організації закінченого смислу у просторі інкорпорації між вербальним і невербальним складниками. Мікроілюстрації із зображенням персонажів-учасників контамінованого діалогу / полілогу, міміка яких активує кінестетичний канал подання / сприйняття інформації, домінують над візуалізацією теми діалогу / полілогу. Вираз облич протагоністів та антагоністів іконічно «озвучує» їхні репліки і передає атмосферу, співзвучну діалогу / полілогу.

Перспективою виконаного дослідження автор вважає залучення запропонованої семіотико-нарративної інтерпретації контамінованих засобів когерентності англійської мультимодальної літературної казки Філіпа Арда із використанням *GeM model* у подальші текстолінгвістичні розвідки, які доцільно здійснювати на матеріалі інших категорій текстів різножанрової типології у вимірах новітніх лінгвостилістичних і дискурсних студій.

Ключові слова: англійська мультимодальна літературна казка, вербальний складник, діалог, контамінована когерентність, невербальний складник, полілог.

Introduction. The article focuses on the semiotic and narrative interpretation of modes of coherence in dialogues and polylogues of English multimodal literary fairy tales written by Philip Ardagh. Multimodality combines two or more semiotic modes (verbal and nonverbal) within the boundaries of a particular text.

Purpose concerns description of semiotic, structural-semantic and narrative aspects as the dominant components concerning modes of contaminated coherence in English multimodal literary fairy tales.

Methods. Semiotic modes of contaminated coherence in modern English literary fairy tales written by Philip Ardagh have been singled out and analysed according to the micro-, meso- and macro inclusions within the semiotic and narrative interpretation of the multimodal fictional text on the general principles of structural and semiotic, narrative, poetic and interpretative, quantitative analyses and *GeM model*.

Results. Structural and semantic aspects of contaminated coherence have been revealed through detailed analysis of dialogues and polylogues in English multimodal literary fairy tales within micro inclusions (12%), meso inclusions (59%), and macro inclusions (29%).

Conclusion the structural aspect of contaminated coherence lies in the totality of interrelations between verbal and nonverbal (i.e. iconic, paragraphemic, graphic) components in the dialogues and polylogues of the English multimodal literary fairy tales. The semantic aspect of contaminated coherence is focused on the complete meaning according to the incorporation between verbal and nonverbal components. Micro illustrations depicting the characters, involved in the contaminated dialogues or polylogues, whose facial expressions activate the kinesthetic channel of presentation and perception of information dominate the visualisation of the dialogue or polylogue theme. The facial expressions of the protagonists and antagonists iconically add a soundtrack to their cues and conveys an atmosphere, consonant with dialogue or polylogue.

In *prospect* the suggested semiotic and narrative interpretation of modes of contaminated coherence in English multimodal literary fairy tales written by Philip Ardagh can serve as a model for further linguistic text research on other categories of different text genres according to the modern linguistic, stylistic and discourse studies. Multimodality as a multi-purpose toolkit covers a diversity of perspectives, ways of thinking and possible approaches to perceptive comprehension of modern fictional text.

Key words: contaminated coherence, dialogue, English multimodal literary fairy tale, nonverbal component, polylogue, verbal component.

Постановка проблеми. Актуальність дослідження зумовлена потребою комплексного розкриття текстотвірних механізмів когерентності в організації мультимодальної літературної казки з позицій функційної парадигми сучасних мовознавчих студій та з урахуванням здобутків семіотики, наратології, текстолінгвістики, дискурсної стилістики.

Актуальність праці увиразнюється застосуванням структурно-семіотичного й наративного підходів до аналізу вербальних і невербальних засобів когерентності з метою виявлення їхньої текстотвірної специфіки на етапах формування і функціонування англійської мультимодальної літературної казки (далі – АМЛК), системний опис текстотвірних механізмів якої дотепер перебував поза увагою лінгвістів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Контамінована когерентність тексту АМЛК забезпечується інтеграцією засобів вербального та невербального складників (далі – ВС і НС), зумовлює розгляд мультимодального художнього прозового тексту як макрозаку [4; 11, с. 207] у співвідношенні із текстею [3, с. 102–108; 7, с. 31–87; 8, с. 199–244; 9, с. 179–215; 12] чи мовленнєвим жанром на рівні текстової парадигматики [5, с. 784–785] (рис. 1).

У художній оповіді діалог – це композиція з типових форм вираження теми, її типового емоційно-експресивного наповнення, ритмомелодики висловлення. Висловлення у діалозі названі репліками, або комунікативними / інтерактивними ходами / кроками [5, с. 134–135]. Діалоги мають велику драматизовану силу, оскільки в цих

стилізованих типах уснорозмовної мови прямо засвідчено багатоголосся прозового тексту, що контрастує з непрямомою, до того ж діалогічний ряд як компонент текстового цілого забезпечує розвиток теми, рухає словесну дію. Моделі реальної мовної комунікації в діалогічному контексті зазнають художньо-естетичної трансформації. У діалозі типізована чи індивідуалізована мова персонажа / персонажів є одним із способів зображення характерів [1, с. 22–23, 215].

Виділяють такі види діалогу: *аргументативний* – тип комунікації, метою якої є вплинути на свідомість адресата за допомогою мовних виразів, організованих відповідно до прийнятих у певній культурі та мові принципів переконання; *фатичний* – діалог, спрямований на тривале спілкування, на підтримку мовного контакту в разі відсутності суттєвого інформаційного обміну [6, с. 34; 10, с. 151]; *екстравертний* – діалог, орієнтований на співбесідника; *інтровертний* – діалог, що передає самовираження автора без урахування інтересів слухача або читача; *інформаційний* – формальний діалог, інформаційно незалежний, не пов'язаний із сюжетом тексту; *контактний* – діалог, що передбачає початок або спілкування без певної мети; *сюжетний* – діалог, за якого автор ніби створює драматизм у зображуванні, діалогічну напругу, в основі якої семантико-стилістичне зміщення, певна суперечність між репліками (або репліками і текстом) [2, с. 247]; *поліфонічний* – стилізована розмова трьох і більше мовців (поліголоси-оцінки, думки-узагальнення тощо), яка виконує загальну функцію емоційно-оцінного центру сюжету [1, с. 226].

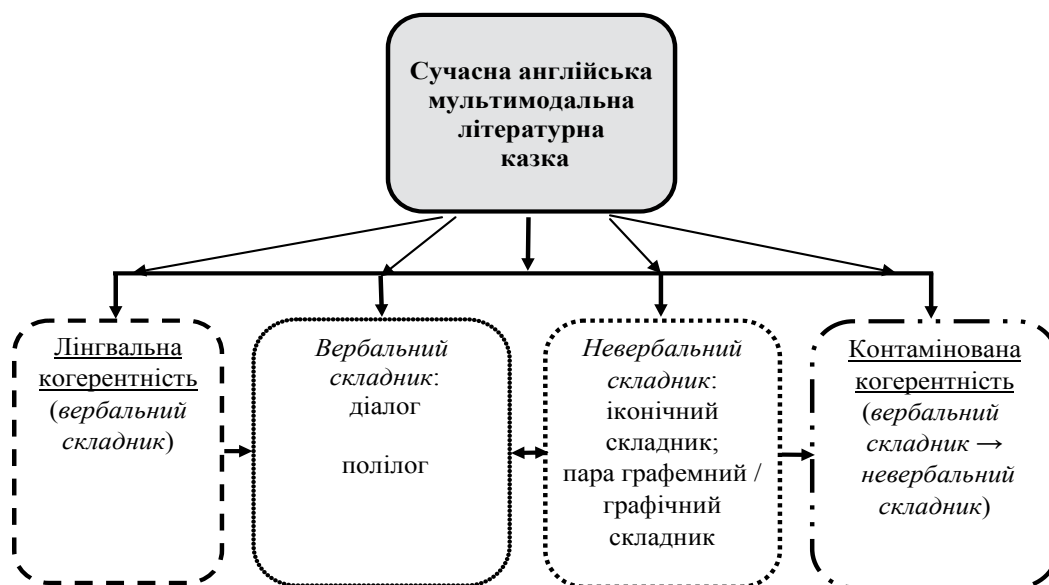

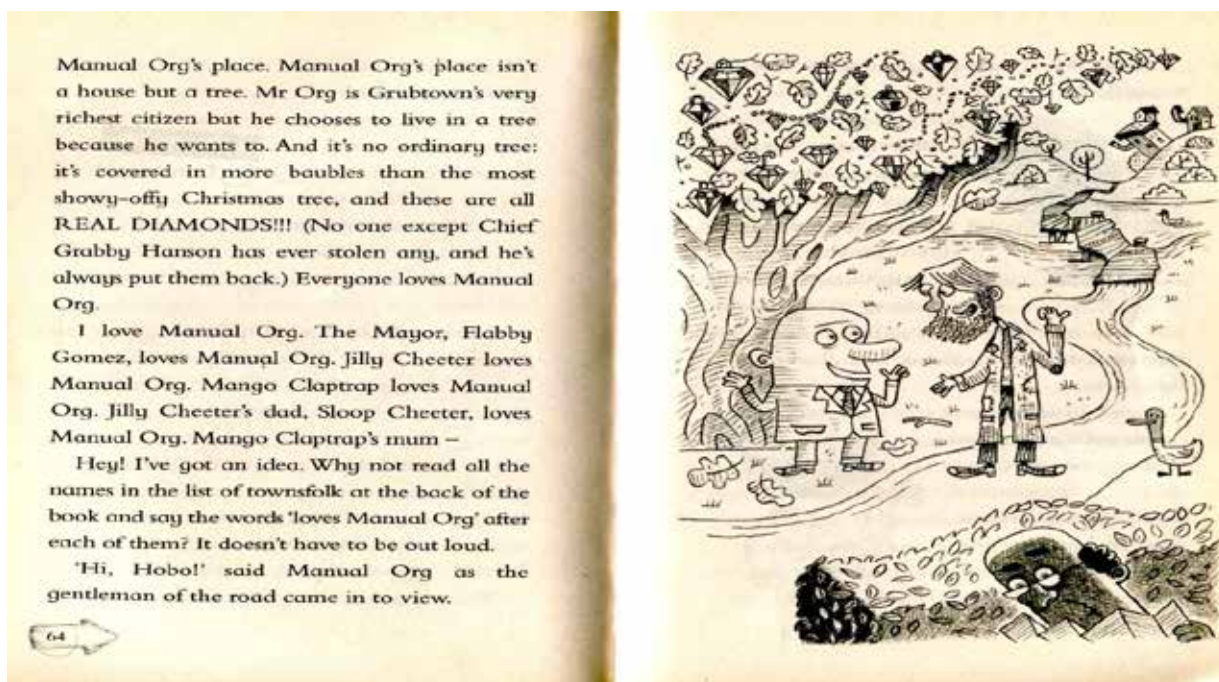
Рис. 1. Складники лінгвальної когерентності та контамінованої когерентності у текстах англійських мультимодальних літературних казок

Статтю присвячено встановленню засобів когерентності в діалогах і полілогах англійських мультимодальних літературних казок Філіпа Арда (*Philip Ardagh*) та їхній семіотико-нарративній інтерпретації.

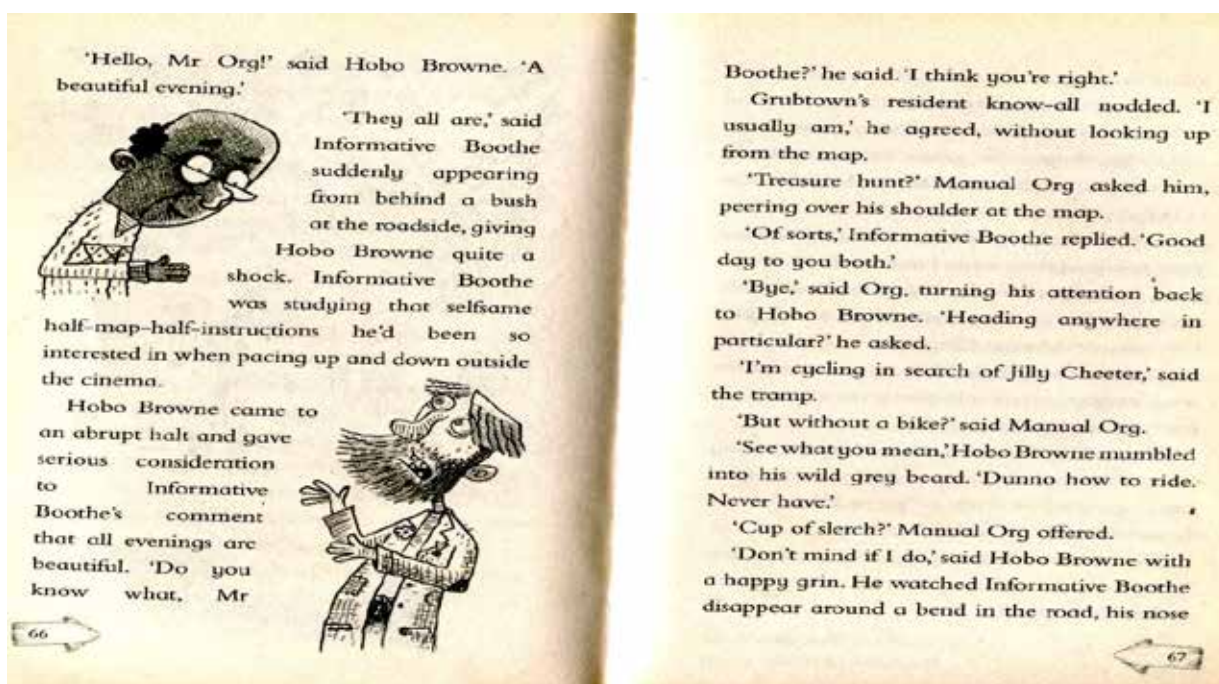
Постановка завдання. Метою дослідження є вияв і характеристика структурно-семіотичних і нарративних аспектів категорії когерентності англійських мультимодальних літе-

ратурних казок, що визначають їхній текстотвірний характер.

Досягнення окресленої мети передбачає необхідність вирішення таких завдань: 1) проаналізувати вербальну й невербальну взаємодію складників контамінованої когерентності в структурі аналізованих літературних казок; 2) висвітлити текстотвірний потенціал контамінованої когерентності в аналізованих літературних казках.

Ілюстрація 1. Фрагмент із книги Ph. Ardagh
“The WroNg End of the Dog or The Pedal-Bin Pelican”

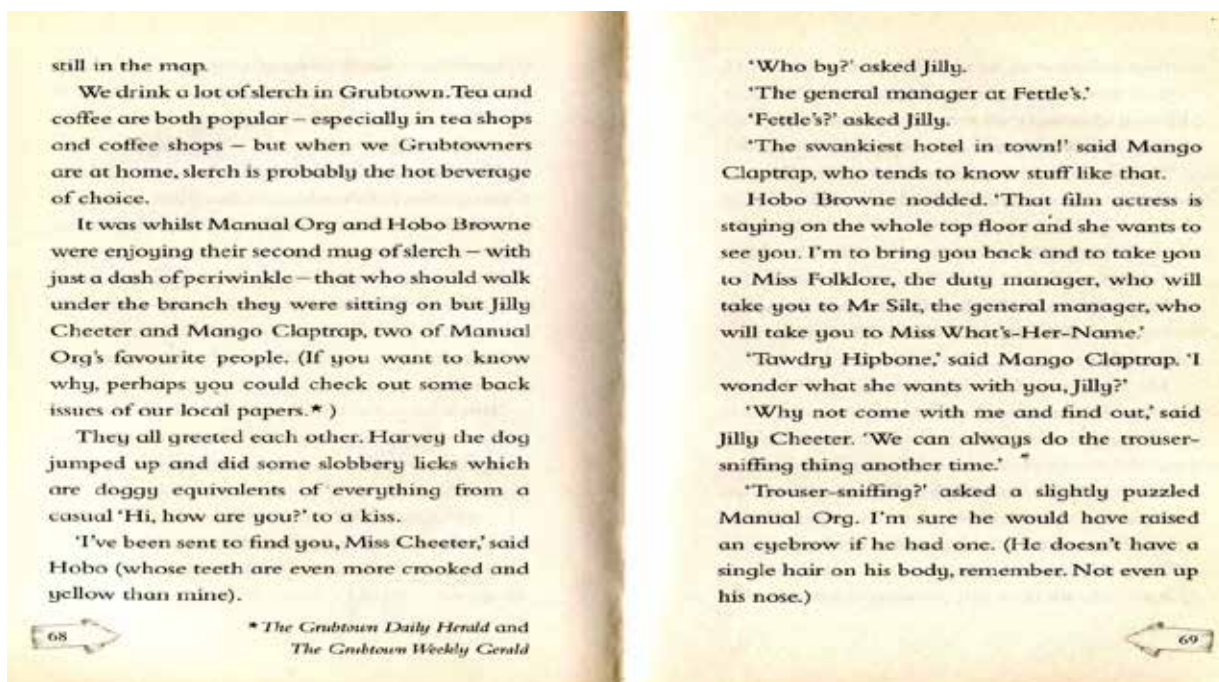
Ілюстрація 2. Фрагмент із книги Ph. Ardagh
“The WroNg End of the Dog or The Pedal-Bin Pelican”

Виклад основного матеріалу. Для підтвердження викладених вище наукових міркувань автор наводить приклади:

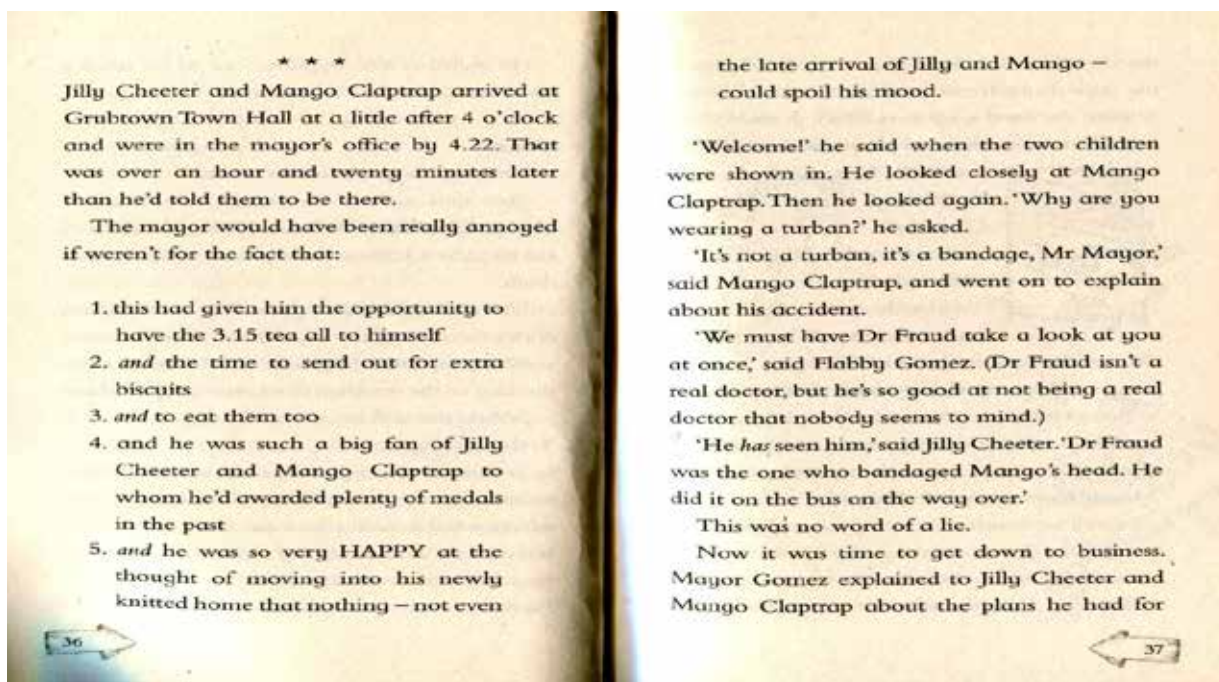
Контамінована когерентність у полілозі. Приклад контамінованої когерентності у полілозі встановлюємо в АМЛК “The WroNg End of the Dog or The Pedal-Bin Pelican” [13, с. 64–69]. У структурі змісту полілогу виокремлено тему *a greeting conversation (between Manual Org, Hobo Browne*

and Informative Boothe). У риторичній структурі полілогу сегментні одиниці *Manual Org: questions on treasure hunt, heading anywhere, bike, slerch; Hobo Browne: in search of Jilly Cheeter; Informative Boothe: interrupting conversation between Manual Org and Hobo Browne, map* конкретизують тему.

На першій мезоілюстрації (Ardagh & Paillot, 2010, р. 65) візуалізовано зустріч другорядних персонажів *trillionaire* Менуала Опра й безхат-

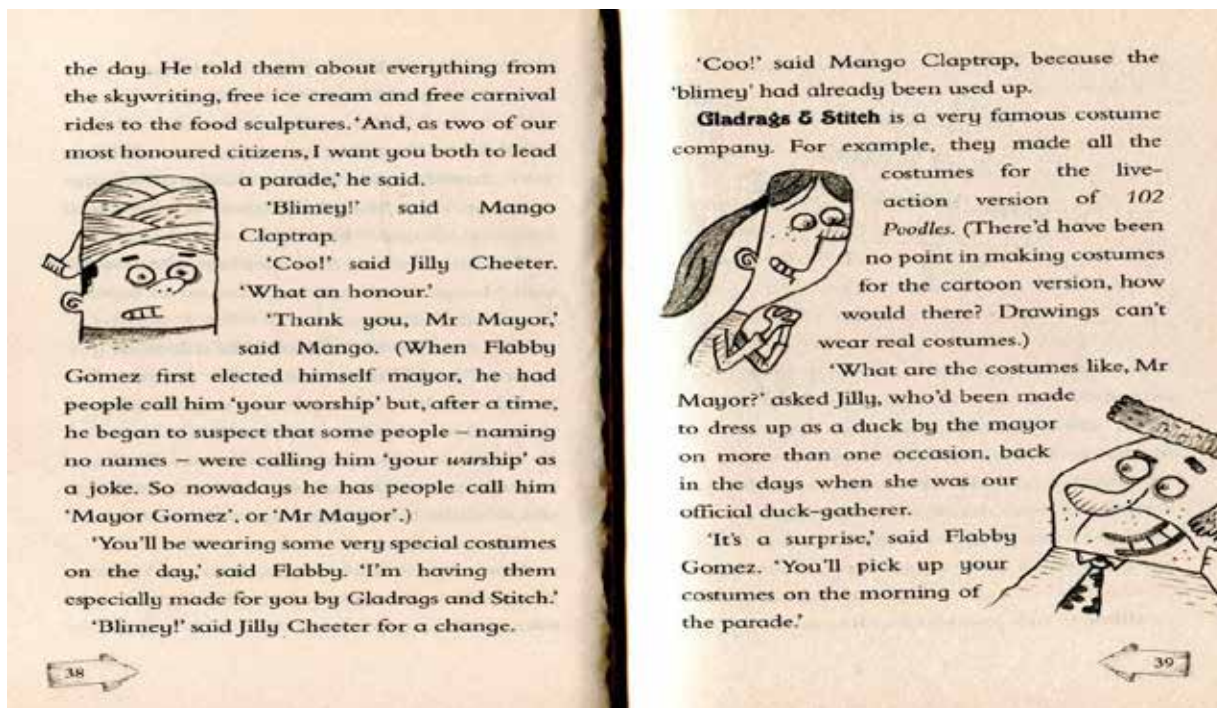
Ілюстрація 3. Фрагмент із книги Ph. Ardagh “The WroNg End of the Dog or The Pedal-Bin Pelican”

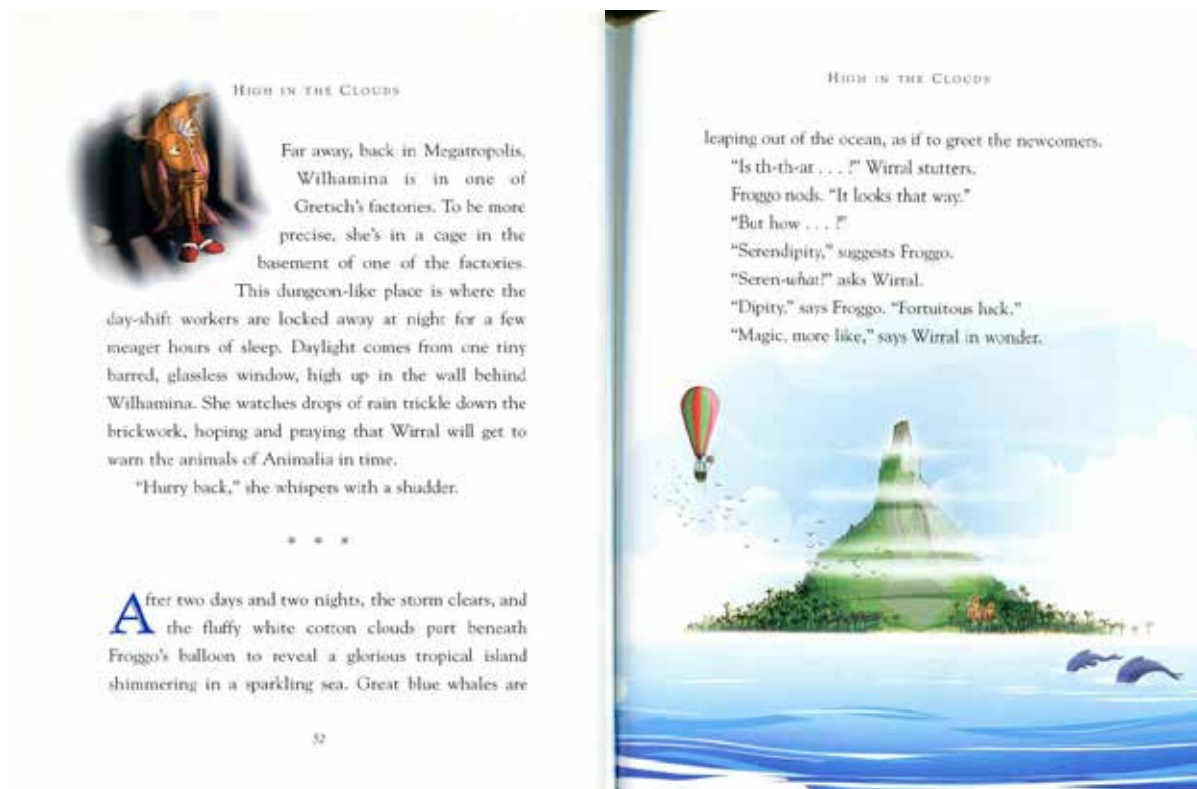
Ілюстрація 4. Фрагмент із книги Ph. Ardagh “Trick Eggs aNd Rubber ChickeNs or Making a Splash”

ченка Гобо Брауна (Нобо Brownne), а також перебування всезнайка Інформатів Буда (Informative Boothe) з картою в куцах. Мікроілюстрації (Ardagh & Paillot, 2010, p. 66) віддзеркалюють

діалог між Гобо Брауном та Інформатів Будом. Виокремлюючи персонажів, які беруть участь у діалозі, іконічний складник (далі – ІС) не розкриває його теми.

Ілюстрація 5. Фрагмент із книги Ph. Ardagh “Trick Eggs aNd RubbeR ChickeNs or Making a Splash”

Ілюстрація 6. Фрагмент із книги Ph. Ardagh “HIGH in the CLOUDS”

У структурі макету полілогу розміщення зображених персонажів (Інформатів Буд – вгорі ліворуч; Гобо Браун – внизу праворуч) характеризує їхній соціальний статус. Топографемне розміщення ВС дублює силуети зображених персонажів. Наявна лінгвістична структура властива контактному полілогу (*привітання* → *втручання* → *питання* → *відповідь*), що передбачає спілкування без певної мети. Контаміновану когерентність частково актуалізовано шляхом візуалізації трьох персонажів-учасників полілогу.

Додатково автор розглядає приклад контамінованої когерентності в полілозі АМЛК “TricK Eggs aNd RubbeR ChickeNs or Making a Splash” [14, р. 36–39]. У структурі змісту визначено тему полілогу *conversation on parade (between Mango Claptrap, Jilly Cheeter, Flabby Gomez)*. У риторичній структурі полілогу сегментні одиниці *Blimey! Cool! Special costumes, Gladrags and Stitch, a surprise* описують тему. Три мікроілюстрації інтегровано у ВС, що візуалізують персонажів-учасників полілогу: протагоністів Менго Клептрепа й Джілі Чітер та антагоніста мера Флебі Гомеза.

Вираз обличчя дітлахів віддзеркалює їхнє позитивне здивування, репрезентоване у ВС вигуками *Blimey!* та *Cool!* Обличчя Флебі Гомеза промовляє *It's a surprise*. Назву компанії *Gladrags & Stitch*, яка виготовляє *special costumes*, виокремлено шрифтовим варіюванням і жирним накресленням. У структурі макету полілогу зображення протагоністів розміщені вгорі сторінки на противагу зображенню антагоніста внизу сторінки. Топографемне розташування ВС окреслює межі ІС. Лінгвістична структура полілогу містить *привітання* → *пропозицію (допомогти)* → *питання-відповідь*. Контаміновану когерентність актуалізовано шляхом вкраплення візуалізованих персонажів-учасників з чітко зображеним виразом обличчя, який корелює зі змістом ВС полілогу.

Для ілюстрації своїх міркувань про діалогічну форму контамінованої когерентності автор наводить приклад контамінованої когерентності в діалозі АМЛК “HIGH in the CLOUDS” [15, р. 52–53]. У структурі змісту ідентифіковано тему діалогу *conversation about serendipity (between Wirral and Froggo)*. У риторичній структурі діалогу сегментні одиниці *fortuitous luck, magic* розтлумачують тему. Мезоілюстрація візуалізує *serendipity*:

Рис. 2. Структурний і семантичний аспекти контамінованої когерентності у діалогах і полілогах АМЛК

чарівний тропічний острів посеред моря мерехтять крізь білі хмаринки. Персонажі-учасники діалогу перебувають у повітряній кулі високо над хмаринками.

У діалозі протагоністи Віріл і Фрого діляться позитивними враженнями від побаченого, називаючи його *fortuitous luck* і *magic*. Дефісація та дворазовий повтор *th* у графоні *th-th-at* свідчить про подовжену вимову лексеми, спричинену затинанням Вірала від подиву. Дві незавершені репліки Вірала супроводжують три крапки, які також виражають затинання. У лексемі *Serendipity* субституцію *what* виокремлено курсивом для передачі фоноакустичних особливостей мовлення персонажа Вірала. У структурі макету діалогу розміщення ВС вгорі на тлі ІС асоціюється з назвою АМЛК “HIGH in the CLOUDS”. Для лінгвістичної структури контактного діалогу (*питання* → *відповідь*) характерне використання еліпсису. Контаміновану когерентність актуалізовано шляхом візуалізації теми *serendipity*, учасників діалогу в повітряній кулі та використання засобів графічного складника (далі – ГС) для передачі емоцій, які переповнюють персонажів.

Структурний і семантичний аспекти контамінованої когерентності з'ясовано за допомогою детального аналізу діалогів і полілогів у тексті англійської мультимодальної літературної казки в межах мікрівкрапель (12%), мезовкрапель (59%) і макривкрапель (29%) (рис. 2).

Висновки. Отже, структурний аспект контамінованої когерентності в діалогах і полілогах АМЛК полягає в сукупності внутрішніх зв'язків між ВС і ІС (ІС, ПС, ГС) у діалозі чи полілозі, які забезпечують його контаміновану когерентність. Семантичний аспект контамінованої когерентності в діалогах АМЛК зосереджений навколо

організації закінченого смислу в просторі інкорпорації між ВС і НС. Ілюстрації із зображенням персонажів-учасників контамінованого діалогу превалюють над зображенням власне теми діалогу. Міміка обличчя зображених персонажів залежить від змісту ВС діалогу. Розміщення протагоністів вгорі сторінки та антагоністів внизу сторінки, які контамінують із вербальним комунікативним процесом між персонажами-учасниками діалогу, властиве для тексту АМЛК Філіпа Арда. Контамінований діалог у тексті АМЛК – це комплементарна кореляція між ВС і НС, що поро-

джує смисл. Персонажі перебувають у безпосередньому вербальному контакті, а комунікативний процес становить активну взаємодію між ВС і НС.

Перспективою виконаного дослідження автор вважає залучення запропонованої семіотико-нарративної інтерпретації контамінованих засобів когерентності АМЛК Філіпа Арда із використанням *GeM model* у подальші текстолінгвістичні розвідки, які доцільно здійснювати на матеріалі інших категорій текстів різножанрової типології у вимірах новітніх лінгвостилістичних і дискурсивних студій.

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ:

АМЛК – англійська мультимодальна літературна казка.

ВС – вербальний складник.

ГС – графічний складник.

ІС – іконічний складник.

НС – невербальний складник.

ПС – параграфемний складник.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Бибик С.П. Оповідність в українській художній прозі : монографія / за наук. ред. С.Я. Єрмоленко. Київ; Луганськ : Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2010. 228 с.
2. Єщенко Т.А. Лінгвістичний аналіз тексту. Київ, 2009. 264 с.
3. Карп М.А. Взаємодія гетерогенних складників контамінованої когерентності в тексті англійських мультимодальних літературних казок Філіпа Арда. *Актуальні проблеми філології та перекладознавства*. 2017. № 12. С. 102–108. (ISSN 2415-7929).
4. Лотман Ю.М. Структура художественного текста. Об искусстве. Санкт-Петербург, 1998. 220 с.
5. Селіванова О.О. Лінгвістична енциклопедія. Полтава, 2010. 844 с.
6. Штерн І.Б. Вибрані топіки та лексикон сучасної лінгвістики: енциклопедичний словник для фахівців із теоретичних гуманітарних дисциплін і гуманітарної інформатики. Київ, 1998. 335 с.
7. Halliday M.A.K. Notes on Transitivity and Theme in English. *Journal of Linguistics*. 1967. № 3(1). Part 1. P. 31–87.
8. Halliday M.A.K. Notes on Transitivity and Theme in English. *Journal of Linguistics*. 1967. № 3(2). Part 2. P. 199–244.
9. Halliday M.A.K. Notes on Transitivity and Theme in English. *Journal of Linguistics*. 1968. № 4(2). Part 3. P. 179–215.
10. Mey J.L. Pragmatic Problems in Literary Texts. *Form and Function in Language* / ed. by Sh. Millar. Odense, 1995. Volume 2. P. 151–170.
11. Petöfi J.S. Language as a Written Medium: Text. *An Encyclopaedia of Language* / ed. by N.E. Collinge. London; New-York, 1990. P. 207–243.
12. Thematic Development in English Texts. *Open Linguistics Series* / ed. by M. Ghadessy. London; New-York, 1995. 276 p.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ:

13. Ardagh Ph. The Wrong End of the Dog or The Pedal-Bin Pelican. Book Four. *Grubtown Tales* / illustrated by J. Paillot. London, 2010. 134 p. (WED).
14. Ardagh Ph. Trick Eggs and Rubber Chickens or Making a Splash. Book Five. *Grubtown Tales* / illustrated by J. Paillot. London, 2010. 134 p. (TERC).
15. Ardagh Ph., Mc Cartney P. High in the Clouds / illustrated by G. Dunbar. New-York, 2005. 100 p. (HiC).